

Slovensko gledišče.

Tekom tega meseca se je ponavljala drama „Simona“, na novo pa se je uprizorila V. Stechova satirična veseliga „Vroča tla“, Maurica Hennequina „Sladkosti rodbinskega življenja“, „Ugrabljene Sabinke“ in „Charleyeva teta“, ponovno se je obetal Schillerjev „Tel“, a se je iz neznanih vzrokov moral vedno preložiti.

Izmed oper in operet se je ponavljala Massenetov „Werther“, „Giroflé-Giroflá“, Zajčev „Šubič-Zrinjski“, Bizetova „Carmen“, nanovo se je uprizorila Andranova opereta „Mascotte“.

Splošen, ne ravno dober pojav je, ki se občuti tudi pri našem gledišču, da opera ubija dramo, za opero je prišla opereta, ki jo je že potlačila v ozadje, in za opereto prihaja po večjih mestih že „variété“, „kabaret“, za njimi prihajajo pa že spet raznovrstni kinematografi itd. Drama postaja pretežka, opera je že komaj za najbolj izobražene osebe ob posebnih prilikah, množice hité pa v variété in v kinematograf.

Podobno je v slovstvu. Za romanom je prišla novela, za novelo črtica, za črtico podlistek. Kdo bo zdaj še pisal ali čital debel roman v več zvezkih! Požirajo se podlistki in kar se še kje mimogrede vjame ob poti. Biti mora kratko in krepko, pa raznovrstno. Za dolge in resne reči ljudje nimajo več časa.

Posledica tega splošnega pojava je, da stoji tudi v našem gledišču drama nekako v ozadju. Izvzemši „Simone“ nismo imeli nobene bolj globoke reči. „Charleyeva teta“ je predpustna burka, ki se je igrala na pustni torek, „Vroča tla“ je za naše razmere lokalizirana češka politična satira, ki je sicer izzvala mnogo smeha, „Sladkosti rodbinskega življenja“ so brez literarne vrednosti in polzke vsebine, „Ugrabljene Sabinke“ je šaloigra, polna humorja, kjer je imela gospodična Vinterova zopet priliko razviti svoje zmožnosti. Goethejev „Werther“ je zastarela stvar, katere edina vrлина je strasti kipeča godba, ki je dala zlasti gospodični Šipankovi in gosp. Fiali sposobnost, da pokažeta zmožnosti svojih glasov.

G. Borštnik-Zvonarjeva je naredila turnejo po Srbiji in Bulgariji, kjer je nastopala z velikim uspehom. Tudi mi čestitamo največji slovenski dramatični umetnici prav od srca k njenim uspehom in ji želimo, da bi si tudi v domovini pridobila mnogo lavorik, dasiravno pri nas tla menda niso posebno ugodna. Naravnost brezobzirno in surovo od strani občinstva je bilo, da se je pri popoldanski reprizi „Simone“, ko je g. Borštnikova, če mogoče še bolje kot prvič, uprizorila smrt stare tete, vedlo tako nedostojno.

V soboto dne 13. februarja je imelo slovensko gledišče uglednega gosta, ravnatelja češkega gledišča v Kraljevih Vinohradih in urednika revije „Osveta“, F. A. Šuberta, ki je zlasti čestital ravnateljstvu, da se je število slovenskih dni pomnožilo. Pravzaprav bi moral to čestitati onim možem, katerih zasluga je, da je prišla do vlade v deželi Slovenska Ljudska Stranka.

Dr. L. L.

1960

Slovanske revije.

Tu hočemo omeniti najvažnejše revije, ki se pečajo izključno s slovanskim vprašanjem.

Na Ruskem izhajajo Slavjanskija Izvjestija, izdavanje s. peterburškega slovanskega dobrodelnega društva. Peterburško slovansko dobrodelno društvo, ki predstavlja najskrajnejšo rusko-reakcijsno smer v slovanskem vprašanju

in je eksponent ruskega birokratičnega panslavizma, je pred par leti spet oživelo in pričelo izdajati svoje glasilo. Naročnikov ima menda kakih 150, pristavev nima na Ruskem nobenih, sodrudniki so skrajni ruski reakcionarci, vladni pisatelji in uredniki vladnih listov. Za Slovence je sodrudnik dr. Prijatelj, za Hrvate Stjepan Radić, za Srbe Pavlović, Simić in Stanović, med Čehi in Poljaki menda nimajo nobenega sodrudnika. Izvjestja izhajajo po osemkrat in stanejo za tujino 4 rublje. Programa nimajo nobenega, kajti ruskega birokratičnega slovanskega programa si ne upajo povedati, drugega pa nimajo. Letošnja prva številka prinaša članke: „Čez Črno goro v deželo divjih Gegov“, „Mažarji in Hrvati“, „O Marjavitih“, „Rusko potovalno gledišče na Balkanu“, „Zunanja politika srbska“, „Glebickij, literaturna karakteristika“, „Iz slovanskih pesnikov“, „Velezdajalci. Avstrijsko postopanje zoper Srbe“, „Balkanski poluotok“, „Časopis“, „Bibliografija“. O slovanskem vprašanju na Ruskem ne piše, zato pa priporoča toplo list „Okrajini Rosiji“, ki neprenehoma ščuje na katoličanstvo in na neruske slovanske narode in zagovarja sedanji tatarski državni sistem na Ruskem. Tudi „Izvjestja“ napadajo Avstrijo, katoličane in katoliške Slovence, kjer le morejo, in zagovarjajo ruski sistem knuta in „vzjačestva“.

Kot plod „novoslovanskega gibanja“ je začel letos izhajati mesečnik „Slavjanskij Mir“ („slovanski svet“), ki se ima pečati s „slovstvom, umetnostjo in kritiko“. „Izvjestja“ slovanskega dobrodelnega društva priporočajo novi list toplo, v zameno priporoča tudi „Slavjanski Mir“ „Izvjestja“. To pové mnogo. List je samnasebi nedolžen kot beraška juha in istotako reven po svoji vsebini. Prva številka se pričinja s prevodom Cankarjeve povesti „V hiši Marije Pomočnice“. V oddelku za kritiko najdemo oceno samo enega pisatelja, — zato je pa strašno dolga — namreč Cankarja. V drugo številko je pa zašel tudi prevod neke Aškerčeve pesmi. V uredniškem delu priporoča na široko vsem Slovanom ruski jezik in napada Avstrijo. Programa nima list čisto nobenega in je na zunaj popolnoma brezbarven. S tem je njegova usoda zapečaćena, ker slovansko vprašanje, ako se ne obravnava programatično, nima prihodnosti. Od vsakega slovanofila moramo najprej zahtevati, da nam pove, kak je njegov program z ozirom na Rusijo. Dokler vlada na Ruskem sedanji tatarski državni sistem, nimajo Slovani od nje ničesar pričakovati. Važnejše za Slovence kot osvoboditev turških Slovanov, bi bila osvoboditev ruskih Slovanov izpod gospostva knuta.

„Slavjanski Glas“ izhaja v Sofiji sedmo leto. Izdaja ga „Slavjansko blagotvornitelno družestvo“ v Bolgariji, urejuje S. S. Bobčev. Ta list se po vsebini in duhu naslanja na ruska „Izvjestja“. Slovanskih zadev ne obravnava načelno in programatično, ampak samo informatično. (Dalje.)

1960

Václav Hladik, češki pisatelj in časnikar, je obhjal svojo štiridesetletnico. Hladik spada k tistim mlajšim češkim pisateljem, ki imajo velike zasluge za češki moderni roman in dramo. Hladikovi romani iz praškega družbenega življenja in njegove krajše povesti se odlikujejo po gladki, krepki in lahki obliki, ki je Hladiku pridobila veliko čitateljev, toda tudi očitane, da posnema francoski slog. Zeló dobri so njegovi romani: „Evžen Voldan“, „Valentinovy ženy“, „Třetí láska“, „Vášeň síla“. Zmerom sveže peró Hladikovo je napisalo tudi zanimive „Artušovy povídky“ in slike iz „praškega ozračja“. Kot urednik „Lumira“ in podlistkov „Národních Listů“ spisal je Hladik tudi veliko literarnih razprav, v katerih je seznanjal češko občinstvo z umetniškimi in knji-